

חסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת לך לך

ברית מילה - לפרוץ את המחסומים

מה מונע ממך ללכת על הרצונות שלך עד הסוף? כיצד ברית המילה משפיעה על האדם? וכיצד זה קשור לארבעת הבטחות ה' לאברהם אבינו המופיעות בפרשה?

הבטחת הארץ לאורך הפרשה

בפרשת לך לך אנו רואים שהקב"ה אינו מסתפק בהבטחה אחת על ארץ ישראל. הוא מבטיח אותה לאברהם אבינו ארבע פעמים שונות לאורך הפרשה. כאשר מתבוננים בפסוקים, מגלים שכל הבטחה מגיעה כתגובה ישירה למעשים של אברהם באותו הזמן. ככל שאברהם פועל יותר בארץ, כך גם ההבטחה של ה' הולכת ומתרחבת.

"לזרעך אתן" - עצם ההגעה לארץ

בהתחלה אברהם רק מגיע לארץ ונעמד בשכם. ה' מגיב מיד לעצם ההגעה שלו ואומר לו: "לְזַרְעֶךָ אֶתְּנָה אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת". ה' אומר לו: לא רק אתה נמצא בארץ כרגע, אלא גם הזרע שלך עתיד לקבל אותה ולקבוע בה את מקומו.

"לארכה ולרחבה" - התפשטות והתרחבות

לאחר מכן אברהם מתחיל לנוע בארץ. הוא מעתיק את האוהל שלו ועובר בין בית אל לבין העי. בתגובה, ה' פונה אליו ואומר: "קום הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאֶרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ כִּי לִךָ אֶתְּנָנָה". מכאן אנו למדים שארץ ישראל אינה רק יעד קבוע שמגיעים אליו ונעצרים, אלא זהו מקום שצריך להתפשט בו ולחיות את מלוא רוחבו.

"לרשתה" – ירושת הארץ

בשלב השלישי, אברהם אבינו כבר יוצא למלחמה מול ארבעת המלכים, ובכך הוא כובש כמעט את כל הארץ. בתגובה, ה' כורת איתו את ברית בין הבתרים ומבטיח לו את הארץ "לרשתה". משמעות ההבטחה היא שאברהם יירש את הארץ מידי העמים ששולטים בה כרגע.

לכן בהבטחה זו ה' מפרט את כל העמים מהם עתיד אברהם אבינו לרשת את הארץ: בְּיֹם הַהוּא, כָּרַת ה' אֶת־אַבְרָם--בְּרִית לֵאמֹר: לְזָרַעְךָ, נָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת, מִנְּהַר מִצְרַיִם, עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר־פָּרָת. אֶת־הַקִּינִי, וְאֶת־הַקְנִזִּי, וְאֶת, הַקְּדֻמוֹנִי. וְאֶת־הַחִתִּי וְאֶת־הַפְּרִזִּי, וְאֶת־הַרְפָּאִים. וְאֶת־הָאֱמֹרִי, וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי, וְאֶת־הַגְּגָשִׁי, וְאֶת־הַיְבוּסִי.

"לאחוזת עולם" – התקשרות מוחלטת

בסוף, ה' מבטיח לאברהם את הארץ "לאחוזת עולם", ואומר לו: "והייתי לך לאלקים". משמעות הבטחה זו היא שה' נאחז ומתקבע באברהם, ומתוך כך אברהם אבינו נאחז בארץ.

יחד עם הבטחה זו מגיע גם הציווי על ברית המילה. בספר מורה נבוכים מוסבר שברית המילה באה להחליש ולמעט את התאוה של האדם. אך בכתבי האר"י מוסבר בדיוק להיפך: ברית המילה מביאה להתקשרות חזקה ועוצמתית יותר. לפי האר"י ברית המילה פורצת את המחסומים, ודבר זה מתבטא גם באופן פשוט במציאות, כאשר מסירים את הערלה שמסתירה ומכסה.

כדי להבין את המשמעות של ברית המילה בעבודת הנפש, נתבונן בטבע שלנו: בדרך כלל, כאשר יש לאדם תאוה, היא מלווה בנקיפות מצפון ובגללן הוא מרגיש שהוא לא יכול ללכת עם הרצון שלו עד הסוף. נקיפות המצפון מגיעות מהתחושה שאני רק משתמש ומנצל את העולם בשביל עצמי, וזה יוצר הרגשה לא נעימה ומחסום פנימי.

אך כאשר התחושה משתנה, והאדם חש שבעשייה שלו הוא לא מנצל את המציאות אלא מחיה אותה ומנביע חיים – הוא מסוגל לפעול בלי שום מחסומים וללכת על זה עד הסוף.

ברית מילה פירושה שה' מתקבע בתוכנו ממש, בתוך הבשר שלנו, והולך עלינו עד הסוף. כך מתקיים בנו "והייתי לך לאלקים" – ה' נאחז בנו, ושוכן בתוכנו, ומתוך כך אנו נאחזים בארץ ישראל "לאחוזת עולם", נאחזים בארץ עד הסוף.

ארבעת השלבים בשם הוי'

ארבעת השלבים הללו בהבטחת הארץ מכוונים בדיוק כנגד ארבע אותיות שמו של ה' (י-ה-ו-ה), ומראים כיצד הקשר הולך ומתממש:

- **אות י' (נקודה מכונסת) – "לזרעך אתן":** אברהם נמצא בנקודה אחת בשבם. הכל עדיין מרוכז בהבטחה ראשונית ועתידית על עצם נתינת הארץ.
- **אות ה' (התפשטות והתרחבות) – "לך אתננה":** אברהם מתחיל ללכת בארץ. ההבטחה מתרחבת לארכה ולרחבה של הארץ, והופכת ממקום שמגיעים אליו למקום שמתפשטים ומתרחבים בו.
- **אות ו' (המאבק על ירושת הארץ) – "לרשתה":** לאברהם מובטחת ירושת הארץ, אברהם נלחם במלכים וכובש ממנה חלקים נרחבים, ומתוך כך מובטחת לו ירושת הארץ מידי העמים.
- **אות ה' (ההתממשות והברית) – "לאחוזת עולם":** אברהם מצטווה על הסרת הערלה בברית המילה. בשלב זה הקשר לארץ הוא של התקשרות והתקבעות מוחלטת, מתוך שה' נקשר אלינו לגמרי והולך עלינו עד הסוף.

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

